

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 469/2018-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Mariánom Ševčíkom, CSc., Nezábudková 22, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základných práv podľa čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Topoľčany č. k. 8 C 99/2016-175 z 19. decembra 2016, ako aj rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 7 Co 145/2017-225 z 24. mája 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. augusta 2018 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základných práv

podľa čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Topoľčany (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 99/2016-175 z 19. decembra 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ako aj rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 Co 145/2017-225 z 24. mája 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa v procesnom postavení žalobkyne žalobou domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, a teda, že je podielovou spoluvlastníčkou parcely č. [REDACTED] v katastrálnom území [REDACTED], zapísanej na liste vlastníctva č. [REDACTED], v podiele [REDACTED] proti žalovaným [REDACTED] (ďalej len „žalovaný 1“), [REDACTED] (ďalej len „žalovaná 2“), [REDACTED] a [REDACTED].

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla: „Na základe Osvedčenia o dedičstve [REDACTED], [REDACTED], zo dňa 02.05.2001 sa navrhovateľka ako zákonná dedička po zomrelej poručiťke [REDACTED], rod. [REDACTED]... stala okrem iného aj podielovou spoluvlastníčkou vtom čase ešte nerozdelenej parcely č. [REDACTED] a to v spoluvlastníckom podiele [REDACTED]. Poručiťka... bola riadnou podielovou spoluvlastníčkou parcely č. [REDACTED] nachádzajúcej sa v okrese [REDACTED], obec [REDACTED], kat. úz. [REDACTED] v podiele [REDACTED] ako je uvedené aj v predmetnom Osvedčení o dedičstve [REDACTED] zo dňa 02.05.2001.“

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uviedla: „Uvedená parcela č. [REDACTED] bola následne na základe vypracovaného Geometrického plánu č... ktorý vyhotovil [REDACTED], [REDACTED], zo dňa 08.06.2005, rozdelená na viacero častí. Navrhovateľka má za to, že vychádzajúc z doterajšieho užívania nehnuteľnosti jej spoluvlastnícky podiel 13/72 mal byť zapísaný na Liste vlastníctva č. [REDACTED], nakoľko ide práve o tú časť parcely toho času č. [REDACTED], v súčasnosti označenú ako parcela č. [REDACTED]. Navrhovateľka uvádza, že spoločný spoluvlastnícky podiel 1/2, ktorý patrí odporcom v 1/ a 2/ rade je v Liste vlastníctva č. [REDACTED] uvedený v nesprávnom podiele. Navrhovateľka preukázateľne spochybňuje správnosť tohto spoluvlastníckeho podielu, nakoľko sa dôvodne domnieva, že práve časť spoluvlastníckeho

podielu 13/72 na predmetnej parcele č. ■■■■■, ktorý je súčasťou spoluvlastníckeho podielu 1/2 patriaceho odporcom v 1/ a 2/ rade je spoluvlastníckym podielom, ktorý patrí navrhovateľke, ktorý nadobudla na základe Osvedčenia o dedičstve...“

3. Okresný súd rozhodol rozsudkom o žalobe sťažovateľky tak, že ju v celom rozsahu zamietol. Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľka vo vzťahu k rozsudku okresného súdu uviedla: «... súd prvej inštancie sa riadne nevysporiadal so skutočnosťou, že z dedičského osvedčenia ■■■■■ po ■■■■■ (matky ■■■■■ [právny predchodca žalovaných 1 a 2, pozn.]) nebol súčasťou dvor, t. j. v súčasnosti parcela ■■■■■. Totožné vyplýva aj z dedičského osvedčenia po otcovi ■■■■■ sp. zn. ■■■■■. Tieto skutočnosti preto preukazujú pochybnosti ohľadom notárskej zápisnice, ktorou bolo osvedčené vydržanie VP ■■■■■ okrem iných aj k parcele ■■■■■... Z uvedeného vyplýva nezákonnosť právneho titulu, ktorým nadobudol právny predchodca žalovaných v 1/ a 2/ rade spoluvlastnícky podiel, ktorý následne predal žalovaným v 1/ a 2/ rade na základe kúpnej zmluvy zo dňa 23.10.2000.

Súd prvej inštancie sa taktiež riadne nevysporiadal ani s namietaným konaním právneho predchodcu žalovaných v 1/ a 2/ rade ■■■■■ v rozpore s dobrými mravmi v súvislosti s osvedčením jeho vyhlásenia o vydržaní zo dňa 02.03.2000, v ktorom je preukázateľne uvedený väčší spoluvlastnícky podiel, konkrétne 1/2 namiesto správneho spoluvlastníckeho podielu 1/3, na čo žalobkyňa v konaní opakovane poukazovala.

Žalobkyňa poukazuje aj na tú skutočnosť, že spornú nehnuteľnosť užívala ako podielový spoluvlastník do času pokiaľ žila jej matka, následne ako to vyplýva aj z vyjadrení žalovaného v 3/ rade, umožnila dočasne užívať spornú parcelu v rozsahu jej spoluvlastníckeho podielu ■■■■■, nakoľko ■■■■■ býval v bezprostrednej blízkosti spornej parcely. Nie je možné súhlasiť s tým, že by spornú parcelu v rozsahu spoluvlastníckeho podielu patriaceho žalobkyňi užívali nerušene právny predchodcovia žalovaných v 1/ a 2/ rade. Žalovaní v 1/ a 2/ rade nespochybnili tvrdenie žalobkyne, že uvedenú spornú parcelu užíval ■■■■■ v rozsahu spoluvlastníckeho podielu, ktorý vlastnil ako aj v rozsahu spoluvlastníckeho podielu, ktorý vlastnila žalobkyňa

a ktorý žalobkyňa mu umožnila dočasne užívať na základe spoločnej dohody. S vyššie uvedenými skutočnosťami sa súd prvej inštancie riadne nevysporiadal.

Súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil skutočnosť, že malo dôjsť v súvislosti s predmetnou parcelou k určitým vzájomným výmenám za iné nehnuteľnosti a to medzi jednotlivými podielovými spoluvlastníkmi. Žalobkyňa na pojednávaní dňa 20.09.2016 uviedla, že nemá žiadnu vedomosť o tom, že by došlo k deleniu pozemkov.

Žalobkyňa taktiež poukazuje na to, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že právny predchodca žalovaných v 1/ a 2/ rade neužíval spoluvlastnícky podiel, ktorý vlastnila právna predchodkyňa žalobkyne a následne aj sama žalobkyňa, pretože predmetný spoluvlastnícky podiel mal vzhľadom na vzájomnú dohodu v dočasnom užívaní [REDACTED] a následne jeho právny nástupcovia.

Žalobkyňa považuje za nesprávny právny názor súdu prvej inštancie v súvislosti s tým, že „pri osvedčovaní notár nezasahuje do deja, účastníka nepoučuje a ani nedozerá na to, či obsah nastávajúcej skutočnosti alebo urobeného vyhlásenia je v súlade so zákonom, rovnako tak ani nezodpovedá za to, či sa pred ním urobené vyhlásenie neprieči zákonu. Osvedčenie o právnej skutočnosti vydané notárom na žiadosť účastníka je teda listinou, na ktorej sa nachádza iba záznam o ním uvedených skutočnostiach. Takéto osvedčenie nie je právnym úkonom.“. Žalobkyňa má za to, že notár má postupovať v súlade s § 63 zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti. Žalobkyňa nesúhlasí s právnym názorom súdu prvej inštancie, že žalovaní v 1/ a 2/ rade v danom prípade uniesli dôkazné bremeno ohľadom preukázania pravdivosti obsahu predmetnej notárskej zápisnice.

Žalobkyňa má za to, že súd sa nevysporiadal v dostatočnej miere so všetkými dôkazmi vyprodukovanými žalobkyňou, pričom pri právnej úvahe samotného rozhodnutia vo veci samej absentuje vysporiadanie sa so všetkými skutočnosťami, ktoré boli zo strany žalobkyne produkované, namietané a majú význam pre zákonné rozhodnutie vo veci samej.

Žalobkyňa poukazuje aj na tú skutočnosť, že tvrdenia svedkov v konaní sp. zn.: 6C/170/2011 Okresný súd Topoľčany ohľadom del'by podielov nie je možné subsumovať pod túto vec, nakoľko uvádzané del'by nesúviseli so spoluvlastníckym podielom, ktorý prináleží žalobkyňi. Uvedené nebolo zo strany žalovaných v 1/ a 2/ rade žiadnym relevantným spôsobom preukázané.»

Vo vzťahu k rozsudku krajského súdu sťažovateľka uviedla, že podľa jej názoru ani krajský súd neprihliadol na „... dôvodné podozrenie o protiprávnosti notárskej zápisnice zo dňa 02.03.2000 sp. zn.: N 92/2000, NZ 93/2000. Sťažovateľka ako aj účastník konania - žalovaný 3/ dostatočne pomenovali konanie [REDAKOVANÉ] ako aj žalovaných 1/ a 2/, a to v rozpore s dobrými mravmi, pre ktoré nie je možné poukazovať na predmetnú notársku zápisnicu ako vierohodný právny dokument aj s poukazom na v tom čase platný Exekučný poriadok, ktorý nevyžadoval pri osvedčení vlastníctva vydržaním žiadne podrobné skúmanie okolností vydržania, čím bolo výrazne oslabené právo riadneho vlastníka, ktorým bola sťažovateľka.“.

4. Podľa názoru sťažovateľky došlo k porušeniu jej práv tým, že krajský súd neposúdil odvolacie dôvody správne a dostatočne sa nevysporiadal so všetkými namietanými „porušeniami súdu prvej inštancie, dôsledkom čoho bolo rozhodnutie, že rozsudok okresného súdu, ktorým bola žaloba zamietnutá, sa potvrdzuje.“.

5. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol nálezom:

„1. Základné práva sťažovateľky - [REDAKOVANÉ].. na súdnu ochranu zaručené čl. 1, čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, rozsudkom Okresného súdu Topoľčany sp. zn.: 8C/99/2016-175 zo dňa 19.12.2016 a rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn.: 7Co/145/2017-225 zo dňa 24.05.2018, porušené boli.

2. Zrušuje sa rozsudok Okresného súdu Topoľčany sp. zn.: 8C/99/2016-175 zo dňa 19.12.2016 a rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn.: 7Co/145/2017-225 zo dňa 24.05.2018 a vec sa vracia Okresnému súdu Topoľčany na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie podľa ustálenej rozhodovacej praxe a úvahy Ústavného súdu Slovenskej republiky.

4. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia, ktoré je Krajský súd Nitra povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa...“

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Podľa čl. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo. Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

9. Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

10. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

12. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

III.

K namietanému porušeniu práv rozsudkom okresného súdu

13. Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti rozsudku okresného súdu, nie je daná právomoc ústavného súdu.

14. Ako to z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy.

Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu.

Treba tiež poznamenať, že sťažovateľka právo podať odvolanie proti rozsudku okresného súdu aj využila.

K namietanému porušeniu práv rozsudkom krajského súdu

15. Ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde).

16. Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone.

Ústavný súd zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom.

17. Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom alebo komerčným právnikom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

S poukazom na citované ustanovenie ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka prostredníctvom kvalifikovaného právneho zástupcu s návrhom na začatie konania pred ústavným súdom doručila aj splnomocnenie pre advokáta na zastupovanie, v ktorom uviedla: „Najmä ho splnomocňujem na vypracovanie a podanie ústavnej sťažnosti na Ústavný súd Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Topoľčany sp. zn. 8C/99/2016 do ukončenia veci samej.“

18. Ústavný súd v zhode so svojou skoršou judikatúrou považuje za potrebné zdôrazniť, že zmyslom inštitútu splnomocnenia je, že sa udeľuje inej osobe v rozsahu presne vymedzenom splnomocniteľom, pričom splnomocniteľ uvedeným úkonom dáva tretím osobám najavo, v akom rozsahu ho splnomocnená osoba zastupuje.

19. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že predložené splnomocnenie nebolo udelené advokátovi na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom

(ako obligatórna náležitosť návrhu na začatie konania pred ústavným súdom v zmysle § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde) vo veci podania ústavnej sťažnosti proti rozsudku krajského súdu.

20. V súvislosti s uvedeným nedostatkom ústavný súd pripomína, že tento nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, II. ÚS 565/2017, I. ÚS 530/2017).

21. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie postupovať s odbornou starostlivosťou, dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (m. m. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08, IV. ÚS 213/2010, II. ÚS 565/2017).

22. Vzhľadom na kvalifikované právne zastúpenie ústavný súd sťažovateľku na odstránenie nedostatkov sťažnosti nevyzýval, primerane aplikujúc § 160 ods. 3 písm. b) a § 125 ods. 2 Civilného sporového poriadku v spojení s § 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde, a sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonných náležitostí.

23. Nad rámec uvedených záverov ústavný súd považuje za potrebné poukázať aj na skutočnosť, že sťažnosť mohla byť odmietnutá aj z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Jadrom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že okresný súd ani krajský súd sa dostatočne nevysporiadali s jej tvrdeniami, ktorými podľa jej názoru vyvrátila podmienky vydržania právneho predchodcu žalovaných 1 a 2.

Ústavný súd preskúmal rozsudok okresného súdu a rozsudok krajského súdu a dospel k záveru, že medzi obsahom základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 dohovoru) a napadnutým rozsudkom krajského súdu neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol rozhodnúť o porušení sťažovateľkou označených práv. V tomto smere ústavný súd konštatuje, že záver krajského súdu nemožno považovať za svojvoľný či neodôvodnený a ani za taký, ktorý by popieral účel a zmysel zákona.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnymi názormi krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov (m. m. II. ÚS 255/2018, I. ÚS 10/2012).

24. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2018